1.

Općinsko natjecanje

Općinska i gradska natjecanja u 1993. godini održana su 20. ožujka, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i prosvjete, a u organizaciji Hrvatskog matematičkog društva i Pokreta "Znanost mladima". Natjecanje je organizirano u svih 20 županija i gradu Zagrebu. Sudjelovalo je 9897 učenika iz 639 osnovnih i 1632 učenika iz 90 srednjih škola. Natjecanje je održano i u susjednoj Republici Mađarskoj, u Mohaču, gdje su boravili i radili hrvatski prognanici iz Slavonije i Baranje.

Osnovna škola

4. razred

4.1. Izračunaj: $603 \cdot 38 + 225 \cdot (514 - 476) + (15 + 23) \cdot 172 =$

4.2. Prikaži prvih deset prirodnih brojeva s po pet dvojki koristeći zbrajanje, oduzimanje, množenje ili dijeljenje. (Na primjer $0 = 2 : 2 + 2 : 2 - 2$.)

4.3. Tri dječaka imala su ukupno 2 000 HRD. Odlučiše kupiti loptu. Kada je prvi dječak dao za loptu 350 HRD, drugi 40 HRD manje nego prvi, a treći 40 HRD manje od polovice sume novca koji su dali prvi i drugi dječak, tada su im ostali jednaki iznosi novca. Koliko je HRD imao svaki od njih?

4.4. Duljina kraka jednakokračnog trokuta je za 3 cm veća od duljine osnovice. Izračunaj duljine stranica trokuta ako opseg trokuta iznosi 24 cm. Nacrtaj trokut!

4.5. Četiri mačke za 4 dana ulove 4 miša. Za koliko će dana 100 mačaka uloviti 100 miševa?

5. razred

5.1. U izrazu $7 \cdot 6 + 12 : 3 - 1$ stavi zagrade tako da vrijednost novog izraza bude: **a)** 17, **b)** 27, **c)** 48, **d)** 35.

5.2. Odredi najveći i najmanji šesteroznamenkasti broj oblika $\overline{993abc}$ koji je djeljiv i sa 6 i sa 7.

5.3. Koliko ukupno dužina, a koliko svih trokuta ima na slici?

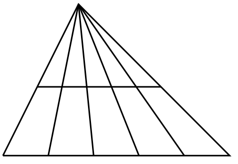

Sl. 1.1.

5.4. Umnožak dva broja je 1800. Ako jedan faktor uvećamo za 6, a drugi ostane isti, tada će novi umnožak biti 2250. Koji su to brojevi?

5.5. Na nekom ispitu iz matematike trebalo je riješiti 30 zadataka. Za svaki točno riješen zadatak učenik je dobio 5 bodova, za djelomično riješen 3 boda, a za netočan i neriješen zadatak učeniku se oduzima 2 boda.

Koliko je zadataka riješio točno, koliko djelomično, a koliko netočno učenik koji je sakupio 95 bodova, pri čemu je za točno riješene i neriješene zadatke zajedno dobio 65 bodova?

6. razred

6.1. Odredi sve cijele brojeve x za koje je i razlomak $\dfrac{2x+35}{x}$ isto cijeli broj.

6.2. Dva se pravca sijeku u točki T i zatvaraju četiri kuta. Zbroj šiljastih kutova jednak je polovini jednog tupog kuta. Odredi veličinu svakog od ta četiri kuta.

6.3. Robu treba spremiti u sanduke. Ako se u svaki sanduk stavi 14 kg, ostat će 180 kg robe izvan sanduka. Stavi li se u svaki sanduk 18 kg, ostat će 10 praznih sanduka.

Koliko je kilograma robe trebalo spremiti?

6.4. Pravokutnik i kvadrat imaju jednake površine. Duljina stranice kvadrata je 1.6 puta veća od širine pravokutnika, a duljina pravokutnika je 12.8 cm. Izračunaj opsege pravokutnika i kvadrata.

6.5. Ante je jednoga dana kupio 3 knjige. Za prvu je knjigu platio $\frac{1}{5}$ svote koju je ponio, za drugu $\frac{3}{7}$ preostalog novca, a za treću $\frac{3}{5}$ novca koji mu je ostao nakon kupovine prve dvije knjige. Vratio se kući sa 1600 HRD. Koliko je Ante imao novaca prije kupovine?

7. razred

7.1. Pet brojeva ima svojstvo, da je počevši od najmanjeg, svaki sljedeći dva puta veći od prethodnog. Zbroj najmanjeg i najvećeg za 9 je veći od zbroja ostala tri. Koji su to brojevi?

7.2. Neki dvoznamenkasti broj djeljiv je sa 3. Ako se između znamenki tog broja upiše nula i tako dobivenom troznamenkastom broju doda dvostruki umnožak znamenke stotica, dobiva se devet puta veći broj od danog dvoznamenkastog broja. Koji dvoznamenkasti broj ima to svojstvo?

7.3. U raznostraničnom trokutu ABC točka P je polovište stranice $\overline{AB}$. Pravac p koji prolazi točkom P paralelan je sa simetralom kuta $\sphericalangle ACB$ i siječe pravac BC u točki D, a pravac AC u točki E. Dokaži da je trokut CDE jednakokračan.

7.4. U tri posude nalazi se voda. Ako polovinu vode iz prve posude prelijemo u drugu posudu, zatim trećinu tako dobivene količine vode iz druge posude prelijemo u treću posudu i na kraju, četvrtinu tako dobivene vode iz treće posude prelijemo u prvu posudu, tada će u svakoj posudi biti 6 litara vode. Koliko je vode bilo u svakoj posudi prije prelijevanja?

7.5. U jednakokračnom trokutu ABC je $|AC| = |BC|$. Na produžetku stranice $\overline{AB}$ preko vrha A odabrana je točka D, a na produžetku iste stranice preko vrha B točka E tako da je $|AD| = |AC|$ i $|BE| = |BC|$. Na produžetku stranice $\overline{AC}$ preko vrha A odabrana je točka F tako da je $|AF| = |AB|$. Razlika kutova $\sphericalangle DCE$ i $\sphericalangle AFB$, je $\sphericalangle DCE - \sphericalangle AFB = 120^\circ$. Izračunajte unutarnje kutove trokuta ABC.

8. razred

8.1. Za koju vrijednost x je razlika $(x-0.1)^2 - (0.2x+1)^2$ jednaka nuli?

8.2. U afinoj funkciji $f(x) = \frac{9-m^2}{3}x + 3$ odredi vrijednost parametra m, tako da graf te funkcije bude paralelan grafu funkcije zadane jednadžbom $\frac{x-2}{9} - \frac{1-y}{27} = 1$.

8.3. Unutar pravokutnika $ABCD$ istaknuta je točka T čije su udaljenosti od vrhova A, B, C redom 15, 24, 20. Kolika je udaljenost točke T od vrha D?

8.4. Ako zbroju godina dvoje djece dodamo umnožak njihovih godina dobiva se 34. Koliko godina ima svako dijete?

8.5. Dan je kvadrat $ABCD$. Na stranici $\overline{BC}$ istaknuta je točka M, a na stranici $\overline{CD}$ istaknuta je točka N tako da je $\sphericalangle AMB = \sphericalangle AMN$.

Koliki je kut $\sphericalangle MAN$?

Srednja škola

1. razred

1.1. Nađite sve trojke cijelih brojeva (a, b, c) takvih da je $M(b, c) = 1$ i

$$\sqrt{a + \frac{b}{c}} = a\sqrt{\frac{b}{c}}.$$

1.2. Duljina jedne stranice trokuta ABC je 20 cm, a duljine težišnica koje pripadaju drugim dvjema stranicama su 24 cm i 18 cm. Kolika je površina trokuta?

1.3. Nacrtajte graf ove relacije:

$$\big||x-1|-1\big| = |y+1|.$$

1.4. Dva komada slitine (legure) zlata i srebra sadrže ukupno a kg zlata. Ako bi postotak zlata u prvome komadu bio onaj isti koji je u drugom, oba komada sadržavala bi ukupno b kg zlata. Ako bi postotak zlata u drugome komadu bio onaj isti koji je u prvom, oba komada bi sadržavala ukupno c kg zlata. Koliko kg zlata ima u prvom, a koliko u drugom komadu?

2. razred

2.1. Ako su x i y realni brojevi takvi da je $x^2 + y^2 = 1$, dokažite da je tada

$$-\sqrt{2} \leqslant x + y \leqslant \sqrt{2}.$$

2.2. Riješite jednadžbu

$$\log_{0.125}(2x) - 4\log_{0.25} x \cdot \log_8 x = 0.$$

2.3. Izvan kvadrata $ABCD$ izabrana je točka O takva da je $|OA| = |OB| = 5$ cm, i $|OD| = \sqrt{13}$ cm. Kolika je površina kvadrata?

2.4. Dokažite da je za svaki prirodan broj n $\operatorname{Re}(1 + i\sqrt{2})^n$ neparan broj.

3. razred

3.1. Riješite nejednadžbu:

$$\log_2(\sqrt{x^2 - 4x} + 3) > \log_{\frac{1}{2}}\left(\frac{2}{\sqrt{x^2 - 4x} + \sqrt{x + 1} + 1}\right) + 1.$$

3.2. Riješite jednadžbu:

$$\sin x + \cos x + \operatorname{tg} x + \operatorname{ctg} x + \frac{1}{\sin x} + \frac{1}{\cos x} = -\frac{7}{2}.$$

3.3. Sjecište dijagonala konveksnog četverokuta dijeli te dijagonale na četiri dužine. Dokažite da su duljine tih dužina racionalni brojevi ako su duljine stranica i dijagonala racionalni brojevi.

3.4. Neka su S_1 i S_2 dvije suprotne strane, a S_3 jedna od preostalih strana dane kocke duljine brida a. Polovišta bridova $S_1 \cap S_3$ i $S_2 \cap S_3$ su vrhovi četverostranih piramida s osnovkama S_2, odnosno S_1. Nađite obujam presjeka tih piramida.

4. razred

4.1. U skupu kompleksnih brojeva riješite jednadžbu:

$$z^5 + \bar{z} = 0.$$

4.2. Nađite broj realnih rješenja jednadžbe:

$$\sin x = \frac{x}{1993\pi}.$$

4.3. Od 1993 dana vektora različitih smjerova niti jedan nije paralelan sa zbrojem svih preostalih vektora. Može li zbroj svih danih vektora biti nul-vektor?

4.4. Izračunajte zbroj

$$1 + 2 \cdot 2 + 3 \cdot 2^2 + 4 \cdot 2^3 + \ldots + 1993 \cdot 2^{1992}.$$

Rješenja zadataka

* * *

4.1. 38 000.

4.2. Zadatak ima više rješenja.

4.3. Dječaci su imali 700 HRD, 660 HRD i 640 HRD.

4.4. Osnovica trokuta duga je 6 cm, krak je dug 9 cm.

4.5. Sto mačaka ulovit će 100 miševa za 4 dana.

* * *

5.1. a) $(7 \cdot 6 + 12) : 3 - 1 = 17$, b) $(7 \cdot 6 + 12) : (3 - 1) = 27$, c) $7 \cdot 6 + 12 : (3 - 1) = 48$, d) $7 \cdot [(6 + 12) : 3 - 1] = 35$.

5.2. Ako je broj djeljiv sa 6 i 7 onda je djeljiv i sa $V(6, 7) = 42$. Dijeljenjem broja 993999 sa 42 dobivamo $993999 = 42 \cdot 23666 + 27$, pa je $993999 - 27 = 993972$ najveći traženi broj. Dijeljenjem broja 993000 sa 42 dobivamo $993000 = 42 \cdot 23642 + 36$. Najmanji traženi broj možemo dobiti na dva načina: (a) $(993000 - 36) + 42 = 993006$ ili (b) $993000 + (42 - 36) = 993006$.

5.3. Na dužini $\overline{AB}$ istaknuto je 6 točaka koje određuju $\dfrac{6 \cdot 5}{2}$, tj. 15 dužina. Iz istih razloga na dužini $\overline{DE}$ nalazi se 15 dužina.

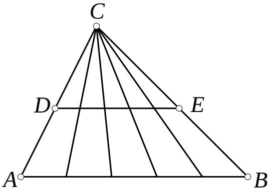

Sl. 1.2.

Na svakoj od 6 dužina kojoj je zajednička rubna točka C ima 3 dužine, a na svih 6 dužina ima $6 \cdot 3$, tj. 18 dužina. Prema tome, ukupno svih dužina ima $15 + 15 + 18$, tj. 48. Svaka dužina na pravcu AB sa točkom C određuje jedan trokut, pa tih trokuta ima 15.

Analogno, sve dužine na pravcu DE i točka C određuju ukupno 15 trokuta. Prema tome, svih trokuta na slici ima $15 + 15$, tj. 30.

5.4. Neka su a i b nepoznati brojevi. Očito vrijedi $a \cdot b = 1800$, odnosno $(a + 6) \cdot b = 2250$. Odavde je $a \cdot b + 6b = 2250$ i uvrštavanjem vrijednosti iz prve jednadžbe dobivamo $1800 + 6b = 2250$. Rješenje ove jednadžbe je $b = 75$.

Sada lagano odredimo drugi broj $1800 : 75$, tj. 24. Prema tome, traženi brojevi su 24 i 75.

Drugi način. $2250 - 1800 = 450$, a to je šesterostruki drugi faktor pa je $450 : 6$, tj. 75 drugi faktor i $1800 : 75$, tj. 24 je prvi faktor.

5.5. Učenik je za djelomično riješene zadatke dobio $95 - 65$, tj. 30 bodova, a to znači da je učenik djelomično riješio $30 : 3 = 10$ zadataka.

Sada je jasno da je ukupan broj točno riješenih i neriješenih zadataka $30 - 10$, tj. 20. Ako pretpostavimo da je svih tih 20 zadataka učenik točno riješio, tada bi dobio $20 \cdot 5$, tj. 100 bodova. No kako je za tih 20 zadataka dobio 65 bodova, to je očito izgubio $100 - 65$, tj. 35 bodova. Za svaki zadatak koji nije riješio učenik je izgubio $5 + 2$, tj. 7 bodova, pa je ukupan broj neriješenih zadataka $35 : 7$, tj. 5.

Prema tome, broj točno riješenih zadataka je $20 - 5$, tj. 15.

* * *

6.1. Zadani razlomak možemo pisati kao

$$\frac{2x+35}{x} = \frac{2x}{x} + \frac{35}{x} = 2 + \frac{35}{x}$$

pri čemu će razlomak $\frac{35}{x}$ biti cijeli broj samo ako je nazivnik x djelitelj od 35. Prema tome, x može imati jednu od ovih osam vrijednosti: 1, -1, 5, -5, 7, -7, 35, -35.

6.2. Neka je α šiljasti kut, a β tupi kut, pri čemu imamo dva para vršnih kutova.

Skica:

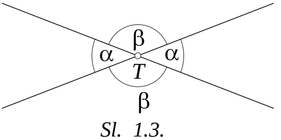

Sl. 1.3.

Kako je $\frac{1}{2}\beta = 2\alpha$, slijedi da je $\beta = 4\alpha$. Očito je da su α i β dva sukuta, pa vrijedi $\alpha + \beta = 180$ ili $\alpha + 4\alpha = 180, 5\alpha = 180$, pa je $\alpha = 36^\circ$, $\beta = 4 \cdot 36$, tj. $\beta = 144^\circ$.

6.3. Neka je x broj sanduka. Ako se u svaki sanduk stavi 14 kg, tada je ukupna količina robe $14 \cdot x + 180$, a to je isto ako u svaki sanduk stavimo 18 kg, tj. $18(x - 10)$.

Sad možemo napisati jednadžbu $14x + 180 = 18(x - 10)$. Rješenje jednadžbe je $x = 90$. Prema tome, robu je trebalo spremiti u 90 sanduka, a ukupna količina robe je $14 \cdot 90 + 180$, tj. 1440 kg.

6.4. Ako širinu pravokutnika označimo sa b, tada je duljina stranice kvadrata $1.6b$, a površina kvadrata $1.6b \cdot 1.6b$, tj. $2.56b \cdot b$.

Kako je površina pravokutnika $12.8b$, a ovo je jednako površini kvadrata, to možemo pisati $2.56b \cdot b = 12.8b$, ili $b \cdot b = 5b$, pa je očito $b = 5$.

Duljina stranice kvadrata je 8 cm.

Prema tome, opseg pravokutnika je $O = 2a + 2b$, ili $O = 2(a + b)$, pa je $O = 2(12.8 + 5)$, tj. $O = 35.6$ cm.

Opseg kvadrata je 32 cm.

6.5. Ako je za kupovinu treće knjige Ante platio $\frac{3}{5}$ ostatka novca koji je imao nakon kupovine druge knjige, onda je 1600 HRD svota novaca koji je donio kući, a to je $\frac{2}{5}$ tog istog ostatka, pa je $\frac{1}{5}$ ostatka 800 HRD, a cijeli ostatak nakon kupovine druge knjige je 4000 HRD.

Tih 4000 HRD je $\frac{4}{7}$ ostatka novca koji je Ante imao nakon kupovine prve knjige, pa je $\frac{1}{7}$ tog ostatka 1000 HRD, a cijeli ostatak nakon kupovine prve knjige je 7000 HRD.

Tih 7000 HRD je $\frac{4}{5}$ one svote novca koji je Ante imao prije kupovine knjiga, pa je $\frac{1}{5}$ tog novca 1750 HRD, a ukupna svota novca je pet puta veća tj. 8750 HRD.

Prema tome, Ante je prije kupovine knjiga imao 8750 HRD.

* * *

7.1. Ako sa x označimo najmanji broj, tada nepoznati brojevi imaju oblik x, $2x$, $4x$, $8x$, $16x$.

Sada očito vrijedi jednadžba:

$$x + 16x = 2x + 4x + 8x + 9.$$

Rješenje jednadžbe je $x = 3$. Prema tome, traženi brojevi su: 3, 6, 12, 24 i 48.

7.2. Neka dvoznamenkati broj ima oblik $\overline{ab}$, pa dobiveni troznamenkasti broj ima oblik $\overline{a0b}$, pri čemu su a i b znamenke. Sada možemo pisati jednadžbu:

$$100a + b + 2a = 9(10a + b),$$

koja nakon sređivanja ima oblik $12a = 8b$, tj. $a = \dfrac{2}{3}b$.

Kako su a i b znamenke, to b može imati jednu od ove tri vrijednosti: 3, 6 ili 9. Prve dvije vrijednosti otpadaju jer dobiveni brojevi 23 i 46 nisu djeljivi sa 3. Za $b = 9$ bit će $a = 6$, pa je traženi dvoznamenkasti broj 69.

7.3.

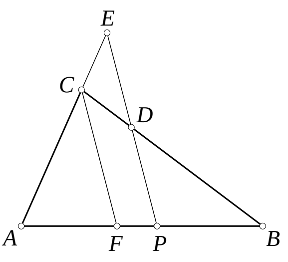

Sl. 1.4.

Pravac CF simetrala je kuta $\sphericalangle ACB$, pa očito vrijedi $\sphericalangle ACF = \sphericalangle BCF$. Kako su pravci CF i PE paralelni to je: $\sphericalangle ACF = \sphericalangle CEP = \sphericalangle CED$ (kutovi uz transverzalu). No i $\sphericalangle BCF = \sphericalangle CDE$ (kutovi uz transverzalu).

Kako su lijeve strane zadnjih dviju jednakosti jednake to moraju biti i desne, tj. $\sphericalangle CED = \sphericalangle CDE$. Time smo pokazali da trokut CDE ima dva jednaka kuta, pa mora imati i dvije jednake stranice, a to znači da je on jednakokračan.

7.4. Neka je u 3. posudi nakon prelijevanja iz 2. posude bilo x litara. Nakon što smo iz 3. posude prelili u 1. posudu $\frac{1}{4}x$ litara, u 3. posudi je ostalo $\frac{3}{4}x$ litara, tj. $\frac{3}{4}x = 6$, pa je $x = 8$. To znači, da smo iz 3. posude prelili u 1. posudu 2 litre, pa zaključujemo da je u 1. posudi prije dolijevanja iz 3. posude bilo 4 litre, a to znači da je u 1. posudi u početku bilo 8 litara.

Neka je u 2. posudi nakon dolijevanja iz 1. posude bilo y litara. Ako se $\frac{1}{3}$ od y litara prelije u 3. posudu, znači da je u 2. posudi ostalo $\frac{2}{3}y$ litara, tj. $\frac{2}{3}y = 6$, pa je $y = 9$. Kako se iz 1. posude prelilo u 2. posudu 4 litre, zaključujemo da je u 2. posudi u početku bilo $9 - 4$, tj. 5 litara.

Kako je u trećoj posudi prije prelijevanja u 1. posudu bilo 8 litara, a iz 2. posude se u 3. posudu prelilo $\frac{1}{3}y$, tj. 3 litre, zaključujemo da je u 3. posudi u početku bilo $8 - 3$, tj. 5 litara.

7.5. Trokuti ACD, BCE i ABF su jednakokračni. Kut $\sphericalangle BAC = \sphericalangle ABC = \alpha$ vanjski je kut svakog od tri navedena jednakokračna trokuta.

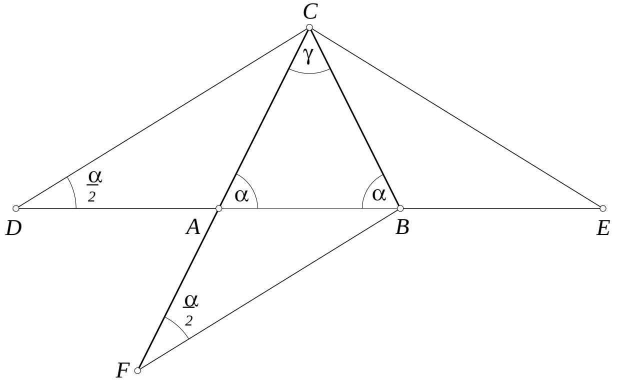

Sl. 1.5.

Zato razliku $\sphericalangle DCE - \sphericalangle AFB = 120^\circ$ možemo zapisati ovako: $\dfrac{\alpha}{2} + \gamma + \dfrac{\alpha}{2} - \dfrac{\alpha}{2} = 120^\circ$, tj. $\dfrac{\alpha}{2} + \gamma = 120^\circ$.

U trokutu ABC očito vrijedi: $2\alpha + \gamma = 180^\circ$. Rješavajući ovaj sustav jednadžbi dobivamo: $\alpha = 40^\circ$ i $\gamma = 100^\circ$.

* * *

8.1. Kako je navedeni izraz razlika kvadrata, to možemo pisati $(x - 0.1)^2 - (0.2x + 1)^2 = 0$, pa nakon rastavljanja na faktore i sređivanja dobivamo: $(1.2x + 0.9)(0.8x - 1.1) = 0$.

Sada očito iz $1.2x+0.9=0$ slijedi da je $x_1=-\frac{3}{4}$. Isto tako iz $0.8x-1.1=0$ slijedi $x_2=\dfrac{11}{8}$.

8.2. Nakon sređivanja jednadžbe $\dfrac{x-2}{9}-\dfrac{1-y}{27}=1$, dobivamo $y=-3x+34$ pri čemu je koeficijent smjera $a=-3$. Zato vrijedi: $\dfrac{9-m^2}{3}=-3$.

Rješavajući ovu jednadžbu po m dobivamo: $9-m^2=-9$, tj. $m^2=18$ odnosno $m_1=3\sqrt{2}$ odnosno $m_2=-3\sqrt{2}$.

8.3. Neka je x tražena udaljenost. Imamo redom

$$a^2=u^2+s^2,$$
$$b^2=v^2+s^2,$$
$$c^2=v^2+t^2,$$
$$x^2=u^2+t^2.$$

Odavde je $a^2+c^2=b^2+x^2$, tj.

$$x^2=a^2-b^2+c^2.$$

U našem slučaju je $x^2=225-576+400=49$, tj. $x=7$.

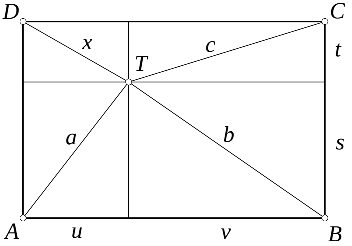

Sl. 1.6.

8.4. Neka je x i y broj godina jednog odnosno drugog djeteta. Zato vrijedi: $x+y+xy=34$ ili redom:

$$y(1+x)=34-x,$$
$$y=\frac{-x+34}{1+x}=\frac{34-x}{x+1}=\frac{-(x+1)+35}{x+1}=-1+\frac{35}{x+1}.$$

Razlomak $\dfrac{35}{x+1}$ bit će cijeli broj ako je $x+1=\pm1,\pm5,\pm7,\pm35$. Zbog uvjeta da su x i y pozitivni cijeli brojevi lagano utvrdimo da jedino dolazi u obzir $x+1=5$, tj. $x=4$, a $y=6$, odnosno $x+1=7$, tj. $x=6$, a $y=4$.

Prema tome, jedno dijete ime 4 godine, a drugo 6 godina.

8.5. Na dužini $\overline{MN}$ odaberemo točku P tako da je $AP \perp MN$. Kako je $\sphericalangle AMB = \sphericalangle AMN$ i $\overline{AB}$ zajednička stranica, zaključujemo da $\triangle ABM \cong \triangle AMP$, pa je $\sphericalangle BAM = \sphericalangle MAP = x$ i $|AB| = |AP|$.

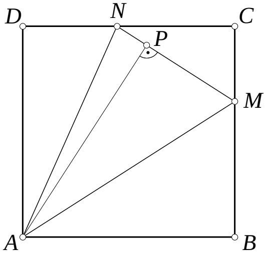

Sl. 1.7.

Trokuti APN i ADN su pravokutni i uz to je $|AP| = |AD|$, a $\overline{AN}$ je zajednička stranica, pa je $\triangle APN \cong \triangle ADN$. Iz sukladnosti ova dva trokuta slijedi da je $\sphericalangle PAN = \sphericalangle DAN = y$. Sada je očito $\sphericalangle MAN = x + y$, a $\sphericalangle BAD = 2x + 2y = 90$, pa je $x + y = 45^\circ$.

Prema tome, $\sphericalangle MAN = 45^\circ$.

* * *

1.1. Kvadriranjem i sređivanjem dobiva se $ac = b(a^2 - 1)$. Kako je $\mathrm{M}(b, c) = 1$, slijedi da je $c = a^2 - 1$, $b = a$ ili $c = 1 - a^2$, $b = -a$.

1.2. Neka je T težište trokuta. Tada je $P_{ABC} = 3 \cdot P_{ABT}$. P_{ABT} može se izračunati pomoću Heronove formule ($|AB| = 20$ cm, $|AT| = 16$ cm i $|BT| = 12$ cm).

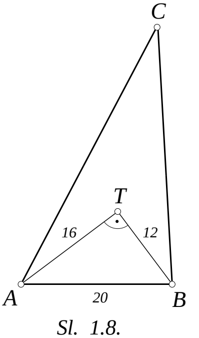

Sl. 1.8.

Podaci su takvi da je $\triangle ABT$ pravokutan ($20^2 = 16^2 + 12^2$). Stoga je $P_{ABC} = 3 \cdot \dfrac{1}{2} \cdot 16 \cdot 12 = 288 \text{ cm}^2$.

1.3.

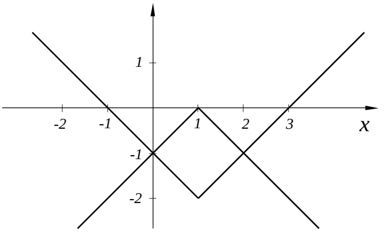

Sl. 1.9.

Promotrimo najprije slučaj **a)** $y \geqslant -1$. Tada je $||x-1|-1| = y+1$.
(i) Za $x \geqslant 1$ vrijedi $|x-2| = y+1$.
 A. Ako je $x \geqslant 2$, tada $y = x-3$.
 B. Ako je $1 \leqslant x \leqslant 2$, tada $y = -x+1$.
(ii) Za $x \leqslant 1$, vrijedi $|x| = y+1$.
 A. Ako je $0 \leqslant x \leqslant 1$, tada $y = x-1$.
 B. Ako je $x \leqslant 0$, tada $y = -x-1$.
Neka je sada **b)** $y \leqslant -1$. Tada je $||x-1|-1| = -y-1$.
(i) Za $x \geqslant 1$ vrijedi $|x-2| = -y-1$.
 A. Ako je $x \geqslant 2$, tada $y = -x+1$.
 B. Ako je $1 \leqslant x \leqslant 2$, tada $y = x-3$.
(ii) Za $x \leqslant 1$ vrijedi $|x| = -y-1$.
 A. Ako je $0 \leqslant x \leqslant 1$, tada $y = -x-1$.
 B. Ako je $x \leqslant 0$, tada $y = x-1$.

1.4. Neka je težina prvog komada jednaka x kg, a drugog y kg i neka prvi komad sadrži $100p$ posto zlata, a drugi $100q$ posto. Prvi sadrži px kg zlata, a drugi qy kg zlata.

Sada je

$$px + qy = a,$$
$$qx + qy = b,$$
$$px + py = c$$

Iz druge i treće jednadžbe dobiva se $q = bp/c$. Uvrštavanjem u drugu jednadžbu i iz prve dobiva se $px = \dfrac{b-a}{b-c}c$ kg, $qy = \dfrac{a-c}{b-c}b$ kg.

* * *

2.1. Iz nejednakosti $(x-y)^2 \geqslant 0$ slijedi $x^2 + y^2 \geqslant 2xy$ i odavde

$$2x^2 + 2y^2 \geqslant x^2 + 2xy + y^2 = (x+y)^2$$

Zato $2 \geqslant (x+y)^2$ te je $|x+y| \leqslant \sqrt{2}$ odnosno $-\sqrt{2} \leqslant x+y \leqslant \sqrt{2}$.

2.2. Budući da je

$$\log_{0.125}(2x) = \log_{0.125} 2 + \log_{0.125} x = -\frac{1}{3} + \frac{1}{3}\log_{\frac{1}{2}} x,$$

$$\log_{0.25} x = \frac{1}{2}\log_{\frac{1}{2}} x,$$

$$\log_8 x = -\frac{1}{3}\log_{\frac{1}{2}} x$$

jednadžbu možemo zapisati u obliku

$$2\log^2_{\frac{1}{2}} x + \log_{\frac{1}{2}} x - 1 = 0$$

Rješenja odgovarajuće kvadratne jednadžbe su: $\log_{\frac{1}{2}} x_1 = \frac{1}{2}$ i $\log_{\frac{1}{2}} x_2 = -1$, a rješenja polazne jednadžbe su $x_1 = \frac{1}{\sqrt{2}}$ i $x_2 = 2$.

2.3. Iz $|OD|^2 = |OM|^2 + |DM|^2$ i $|OA|^2 = |ON|^2 + |AN|^2$, tj. $13 = x^2 + \left(\frac{a}{2}\right)^2$ i $25 = (a+x)^2 + \left(\frac{a}{2}\right)^2$ oduzimanjem se dobiva $x = \dfrac{12-a^2}{2a}$.

Uvrštavanjem u prvu jednadžbu dobiva se $a^4 - 38a^2 + 72 = 0$. Rješenja ove jednadžbe su $a_1^2 = 36$ (što ne zadovoljava uvjetima zadatka) i $a_2^2 = 2$.

Površina kvadrata je $2\ \mathrm{cm}^2$.

2.4. Za $n = 1$ je $\operatorname{Re}(1 + i\sqrt{2}) = 1$ što je neparan broj.

Neka je za neki prirodan broj n

$$(1+i\sqrt{2})^n = a_n + ib_n\sqrt{2},$$

gdje je a_n neparan broj, a b_n prirodan broj.

Tada je

$$(1+i\sqrt{2})^{n+1} = a_{n+1} + ib_{n+1}\sqrt{2}$$

i odavde

$$\begin{aligned}(1+i\sqrt{2})^n(1+i\sqrt{2}) &= (a_n + ib_n\sqrt{2})(1+i\sqrt{2})\\ &= (a_n - 2b_n) + i(a_n + b_n)\sqrt{2}\end{aligned}$$

te je $a_{n+1} = a_n - 2b_n$ i $b_{n+1} = a_n + b_n$.

Ako je a_n neparan, tada je i a_{n+1} neparan broj. Po principu matematičke indukcije a_n je neparan za svaki prirodan broj n.

* * *

3.1. Moraju biti zadovoljeni uvjeti za vađenje drugog korijena:

$$x^2 - 4x \geqslant 0, \quad x + 1 \geqslant 0 \iff x \in [-1, 0] \cup [4, +\infty)$$

Uz ove uvjete nejednadžba je ekvivalenta sa:

$$\sqrt{x^2-4x}+3>\frac{\sqrt{x^2-4x}+\sqrt{x+1}+1}{2}\cdot 2$$
$$\iff \sqrt{x+1}<2 \iff -1\leqslant x<3.$$

Rješenje: $x\in[-1,0]$.

3.2.

$$\sin x+\cos x+\frac{\cos^2 x+\sin^2 x}{\sin x\cos x}+\frac{\cos x+\sin x}{\sin x\cos x}=\frac{-7}{2}.$$

Neka je: $\sin(2x)=2\sin x\cos x=t$. Tada je

$$(\sin x+\cos x)^2=1+t.$$

Sada gornja jednadžba poprima oblik

$$(\sin x+\cos x)(1+\frac{1}{\sin x\cos x})=\frac{-7}{2}-\frac{1}{\sin x\cos x}$$

i nakon uvrštavanja

$$t(4t^2-29t-24)=0.$$

Za $t=0$ slijedi $\sin(2x)=0$ odakle $x=\dfrac{k\pi}{2}$, $k\in\mathbf{Z}$. Ovo nije rješenje jer nije definirano $\dfrac{1}{\sin x}$ i $\dfrac{1}{\cos x}$.

Rješenja kvadratne jednadžbe $4t^2-29t-24=0$ su $t_1=8$ (što nije moguće zbog $|t|\leqslant 2$) i $t_2=-\frac{3}{4}$.

Sada je $\sin(2x)=-\frac{3}{4}$. Ova jednadžba je zadovoljena za $x_1=-\arcsin(\frac{3}{4})+k\pi$, $k\in\mathbf{Z}$; $x_2=\frac{\pi}{2}+\arcsin(\frac{3}{4})+k\pi$, $k\in\mathbf{Z}$.

3.3. Neka je $\beta=\sphericalangle ABC$, $\beta_1=\sphericalangle ABD$, $\beta_2=\sphericalangle DBC$. Tada je

$$\frac{|AO|}{|OC|}=\frac{|AO|}{|AB|}\cdot\frac{|AB|}{|BC|}\cdot\frac{|BC|}{|OC|}=\frac{|AB|}{|BC|}\cdot\frac{\sin\beta_1}{\sin\beta_2}.$$

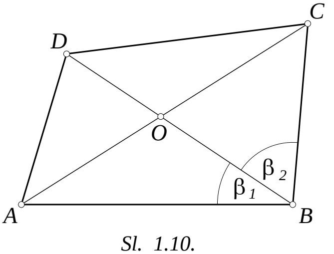

Sl. 1.10.

Kako je $|AO|+|OC|=|AC|\in\mathbf{Q}$, dovoljno je pokazati da je $\dfrac{\sin\beta_1}{\sin\beta_2}\in\mathbf{Q}$. Tada su $|AO|$ i $|OC|\in\mathbf{Q}$.

Prema kosinusovom teoremu $\cos\beta$, $\cos\beta_1$ i $\cos\beta_2$ su racionalni, pa iz $\cos\beta = \cos\beta_1\cos\beta_2 - \sin\beta_1\sin\beta_2$ slijedi da je $\sin\beta_1\sin\beta_2 \in \mathbf{Q}$. Nadalje, $\sin^2\beta_2 = 1-\cos^2\beta_2 \in \mathbf{Q}$ te je $\dfrac{\sin\beta_1\sin\beta_2}{\sin^2\beta_2} = \dfrac{\sin\beta_1}{\sin\beta_2} \in \mathbf{Q}$.

3.4. U presjeku se dobije klin $PMQNKL$, koji se sastoji od dvije piramide $KLQPM$ i $KLQPN$.

$$V = V_{KLQPM} + V_{KLQPN} = 2\cdot V_{KLQPM}$$

Kako je $|KL| = |LQ| = |KP| = |PQ|$, te $KL \perp KP$, $\langle PKL\rangle \perp \langle A_1B_1C_1\rangle$ to je $V_{KLQPM} = \dfrac{1}{3}\left(\dfrac{a}{2}\right)^2\dfrac{a}{2} = \dfrac{a^3}{24}$. Zato $V = \dfrac{a^3}{12}$.

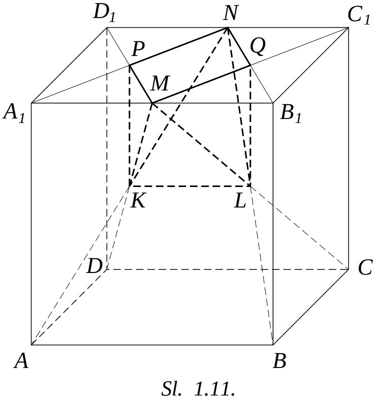

Sl. 1.11.

* * *

4.1. Iz $z^5 = -\bar{z}$ množenjem sa z slijedi $z^6 = -|z|^2$, te je $\mathrm{Re}\,(z^6) = -|z|^2$, $\mathrm{Im}\,(z^6) = 0$.

Koristeći oblik kompleksnog broja $z = r(\cos\varphi + i\sin\varphi)$ dobivamo

$$r^6\cos(6\varphi) = -r^2, \tag{1.1}$$

$$r^6\sin(6\varphi) = 0. \tag{1.2}$$

Ako je $r=0$, onda je $z_0 = 0$, a ako je $r \neq 0$ i $\sin(6\varphi) = 0$ tada je $\varphi = \dfrac{k\pi}{6}$, $k = 0, 1, \ldots, 11$. Tada je $\cos(6\varphi) = \pm 1$, a iz (3.1) slijedi da je $\cos(6\varphi) = -1$, $r = 1$.

Iz (3.1) dobiva se da su rješenja samo za: $\varphi_1 = \dfrac{\pi}{6}$, $\varphi_2 = \dfrac{\pi}{2}$, $\varphi_3 = \dfrac{5\pi}{6}$, $\varphi_4 = \dfrac{7\pi}{6}$, $\varphi_5 = \dfrac{3\pi}{2}$, $\varphi_6 = \dfrac{11\pi}{6}$.

Dakle, sva rješenja su: $z_0 = 0$, $z_1 = \frac{\sqrt{3}}{2} + \frac{1}{2}i$, $z_2 = i, z_3 = -\frac{\sqrt{3}}{2} + \frac{i}{2}$, $z_4 = \frac{\sqrt{3}}{2} - \frac{i}{2}$, $z_5 = -i$, $z_6 = \frac{\sqrt{3}}{2} - \frac{i}{2}$.

4.2. Jedno rješenje je $x = 0$. Ako je x_1 rješenje, tada je i $-x_1$ rješenje. Odredimo broj pozitivnih rješenja.

$$|\sin x| \leqslant 1 \implies \frac{x}{1993\pi} \leqslant 1 \implies x \leqslant 1993\pi.$$

Na svakom intervalu $(2k\pi, (2k+1)\pi)$ pravac $y = \frac{x}{1993\pi}$ siječe graf funkcije $y = \sin x$ ili u dvije točke ili niti u jednoj. Kako je $1993 = 2 \cdot 996 + 1$ biti će pozitivnih rješenja $2 \cdot 996 + 1 = 1993$, a svih rješenja će biti $2 \cdot 1993 + 1 = 3987$.

4.3. Neka su ti vektori $\vec{a}_1, \ldots, \vec{a}_{1993}$ i neka je zbroj svih vektora nul-vektor. Tada je

$$\vec{a}_1 = -\sum_{i=2}^{1993} \vec{a}_i.$$

No ovo nije moguće zato jer vektor $\vec{a}_1$ nije paralelan sa zbrojem preostalih. Zato nije istinita pretpostavka tj. zbroj svih vektora ne može biti nul-vektor.

4.4. *1. način.*

$$S = 1 + 2 \cdot 2 + 3 \cdot 2^2 + 4 \cdot 2^3 + \ldots + 1993 \cdot 2^{1992}.$$

Da bismo izračunali ovaj zbroj grupirajmo sumande na ovaj način:

$$\begin{aligned}
1 + 2 + 2^2 + \ldots + 2^{1992} &= 2^{1993} - 1,\\
2 + 2^2 + \ldots + 2^{1992} &= 2(2^{1992} - 1),\\
2^2 + \ldots + 2^{1992} &= 2^2(2^{1991} - 1),\\
&\vdots\\
2^{1991} + 2^{1992} &= 2^{1991}(2^2 - 1),\\
2^{1992} &= 2^{1992}(2 - 1).
\end{aligned}$$

Zato je

$$\begin{aligned}
S &= 1993 \cdot 2^{1993} - (1 + 2 + 2^2 + \ldots + 2^{1992})\\
&= 1993 \cdot 2^{1993} - 2^{1993} + 1 = 1992 \cdot 2^{1993} + 1.
\end{aligned}$$

2. način. Ovaj se zbroj može odrediti pomoću derivacije i sumiranja geometrijskog niza. Vrijedi

$$(x + x^2 + \ldots + x^{1993})' = 1 + 2x + \ldots + 1993x^{1992},$$

odnosno

$$\left(x \cdot \frac{1 - x^{1993}}{1 - x}\right)' = \ldots = \frac{1 - x^{1993}(1994 - 1993x)}{(1 - x)^2}.$$

Za $x \neq 1$ je

$$1 + 2x + \ldots + 1993x^{1992} = \frac{1 - x^{1993}(1994 - 1993x)}{(1 - x)^2}.$$

Za $x = 2$ dobivamo traženi zbroj.